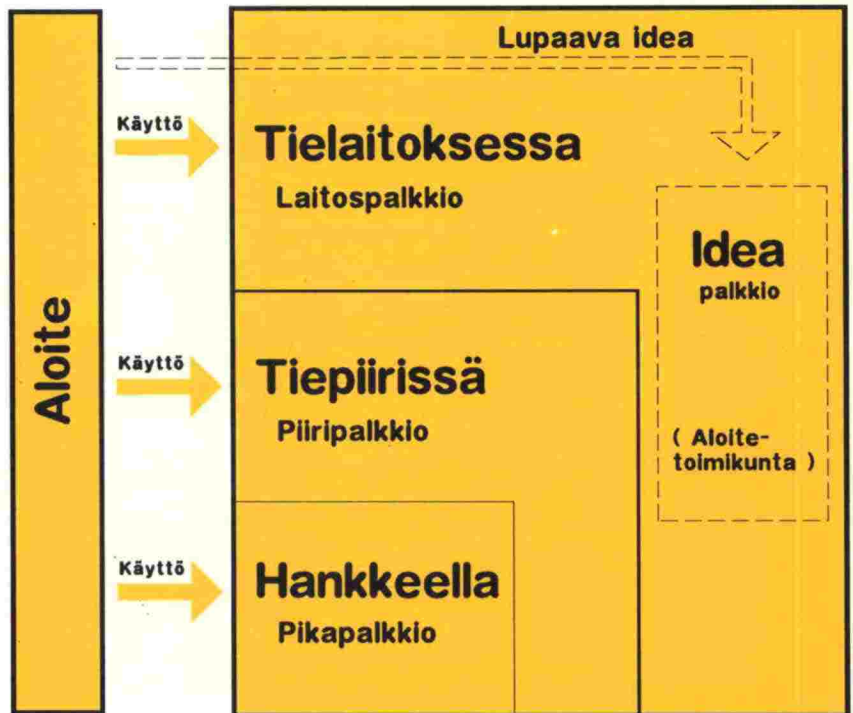




Tielaitos

Aloitetoimintaohje



Helsinki 1992

Tiehallitus

VÄLITÄÄN

08 TIEC / 460



Tielaitos
Tiehallituksen kirjasto

Doknro: 920439
Nidenro: 720583

Aloitetoimintaohje



1010101010
1010101010

Tielaitos
Tiehallitus

Helsinki 1992

ISBN 951-47-5802-1
TIEL 1000010
Valtion painatuskeskus
Helsinki 1992

Julkaisua myy
Tiehallitus, painotuotevarasto

Tielaitos
Tiehallitus
Opastinsilta 12 A
PL 33
00521 HELSINKI

Alkusanat

Tämän aloitetoimintaohjeen tarkoituksena on antaa tielaitoksen aloitetoiminnalle yhtenäiset lähtökohdat ja auttaa tiepiirejä sekä tiehallitusta organisoimaan oman aloitetoimintansa.

Ohjeella pyritään myös varmistamaan tasapuolinen ja johdonmukainen aloitteiden käsittely ja palkitseminen koko laitoksessa.

Tämä ohje perustuu aloitetoiminnan sääntöihin, joka on julkaistu erillisenä.

Helsingissä helmikuussa 1992

Sisältö

1 JOHDANTO	7
2 ALOITETOIMINTA	8
3 ALOITE	8
4 ALOITTEIDEN TEKO	9
5 PELISÄÄNNÖT JA PERIAATTEET	9
5.1 Hanketaso	
5.2 Piiritaso	
5.3 Laitostaso	
6 ALOITTEEN UDELLEEN PALKITSEMINEN	12
7 VIRKATYÖ	12
8 ALOITTEENTEKIJÄ	12
9 ALOITETOIMINNAN ORGANISOINTI	13
9.1 Organisointi hanketasolla	
9.2 Organisointi piiri- ja hallitustasolla	
9.3 Organisointi laitostasolla	
10 VALITUKSET	15
11 ALOITEYHDYSHENKIÖ	15
12 ALOITELAUSUNNOT	15
13 IDEOIDEN JATKOKEHITTELY	16
14 ALOITTEIDEN MARKKINOINTI	16
15 UUDISTUKSEN AIKATAULU	16

1 JOHDANTO

Tielaitoksen aloitetoiminta hajautetaan moniportaiseksi. Moniportaisessa aloitetoiminnassa aloite esitetään ensimmäiseksi sillä hankkeella, missä aloitteentekijä työskentelee. Hankkeen päällikkö voi palkita aloitteen sen hankkeelle tuottaman hyödyn mukaan. Tehty aloite voidaan lähettää edelleen käsiteltäväksi tiepiiriin sekä, jos aloitteella on piiriä laajempaa merkitystä, edelleen laitoksen aloitetoimikunnan käsittelyyn.

Tielaitosta uudistettaessa on päätäntävaltaa siirretty sinne, missä ollaan välittömimmin tekemisissä tienpidon kanssa eli tiepiireihin, hankkeille ja tiemestaripiireihin. Tiehallituksessa ja tiepiireissä organisaatioita tarkistetaan ja muutetaan, niihin perustetaan tulosvastuullisia tulos- ja palveluyksiköitä. Nykyai-ka ja tulevaisuus asettavat meille jatkuvasti uusia haasteita. Tehtävien muuttuessa sekä kehittyessä myös henkilöstöltä vaaditaan osaamista ja erikoistumista yhä enemmän. Myös aloitetoiminnan on kehityttävä ja uudistuttava pystyäkseen toimimaan uudistuneessa laitoksessamme parhaalla mahdollisella tavalla.

Aloitetoiminta antaa jokaiselle tielaitoksen palveluksessa olevalle henkilölle mahdollisuuden laitoksemme, työmme ja ympäristömme kehittämiseen. Aloitetoiminnan tarkoituksena on myös motivoida ja kannustaa henkilöstöä esittämään ideoitaan ja ajatuksiaan ja saada heidät tuntemaan, että heidän luova panoksensa on tervetullut. Aloitetoiminta on nähtävä tärkeänä osana laitoksessamme tehtävää kehittämistoimintaa.

Aloitetoiminnan hajauttamisella moniportaiseksi pystytään nopeuttamaan aloitteiden käsittelyä sekä käyttöönottoa. Päätöksen teon siirtämisellä alemmalle tasolle eli hankkeille tuetaan myös tulosjohtamista sekä aktivoidaan henkilöstöä kehittämään omaa työtään ja työympäristöään.

Tiepiirit ja tiehallitus voivat itse päättää siitä, millainen aloiteorganisaatio piiri- ja hallitustasolla olisi heille sopivin ja toimia sen mukaan. Tämä ohjeisto ja aloitesäännöt on laadittu yhte-näisen käytännön sekä tasapuolisen ja johdonmukaisen aloitteiden käsittelyn edistämiseksi koko laitoksessa.

2 ALOITETOIMINTA

Aloitetoiminta on laitoksemme toimintaa parantavien ehdotusten järjestelmällistä keräämistä sekä käyttökelpoisten ehdotusten palkitsemista ja toteuttamista.

Aloitetoiminnan tarkoituksena on saada esille kaikki työhön liittyvät parannusehdotukset, joita tielaitoksen palveluksessa olevilla henkilöillä on.

Aloitetoiminta on osa laitoksemme normaalia toimintaa mukaanlukien johtaminen ja päätöksenteko. Aloiteasiat käsitellään tarvittaessa YTT:ssä, samoin kuin muutkin asiat.

3 ALOITE

Aloite on esimiehelle suullisesti kerrottu tai muuten käsiteltäväksi toimitettu ehdotus tai idea, jonka avulla saavutetaan toiminnan laadun paranemista, parempaa palvelua, kustannusten tai ajan säästöä, työturvallisuuden tai viihtyvyyden lisääntymistä, tekniikan tai hallinnon kehittymistä sekä muuta laitoksen töihin tai työympäristöön liittyvää parantumista.

Aloite voi koskea esimerkiksi:

- olemassa olevien koneiden ja laitteiden sekä menetelmien parantamista, ja niiden uusia sovellutuksia
- uusien koneiden ja laitteiden sekä työmenetelmien kehittämistä
- asiakaspalveluun sekä hallintoon, suunnitteluun ja tuotantoon liittyviä parannuksia sekä
- kaikkia muita laitoksen toiminnoille tärkeitä kysymyksiä.

Aloitteen tulee sisältää ratkaisuehdotus jonkin havaitun tai mahdollisesti tulevan ongelman poistamiseksi. Aloitteeksi ei yleensä riitä jonkin epäkohdan esille tuonti tai korjausvaatimuksen esittäminen.

Jos aloite koskee työsuojelua tällöin on otettava huomioon työturvallisuuslain asettamat vaatimukset. Työsuhdeasioihin ja palkkaukseen liittyvät ehdotukset eivät kuulu aloitetoiminnan piiriin.

4 ALOITTEEN TEKO

Aloitteentekijä voi esittää aloitteensa joko lähimmälle tai muulle esimiehelle, muulle aloitteenkäsittelijälle, aloiteyhdyshenkilölle tai tielaitoksen aloitetoimikunnalle. Aloitteen voi tehdä joko suullisesti tai kirjallisesti. Suullisesti esitetyn aloitteen voivat esimies ja aloitteentekijä yhdessä saattaa kirjalliseen muotoon, jolloin aloite vielä täsmentyy ja paranee. Kun aloite lähetetään edelleen piiriin tai aloitetoimikunnan käsiteltäväksi on aloitteen oltava kirjallisessa muodossa ja se on aloitteentekijän itsensä allekirjoitettava.

Kirjallisesti tehdyssä aloitteessa tulee näkyä selvästi, mikä on varsinainen aloite eli mitä parannetaan, mihin kohtaan parannusta esitetään ja mikä parannus on. Aloitteen toteuttamisella saatavat hyödyt sekä sen toteuttamisen aiheuttamat kustannukset on mahdollisuuksien mukaan selvitettävä. Aloitteessa olisi hyvä kerrata myös mikä on nykyinen käytäntö ja miten uusi esitys siitä poikkeaa.

Aloitteen selventämiseksi on siihen hyvä liittää piirustuksia, valokuvia, video yms. asiaa valaisevaa materiaalia.

5 PELISÄÄNNÖT JA PERIAATTEET

Tehdyt aloitteet voidaan käsitellä kolmella tasolla, jotka ovat hanke-, piiri- ja laitostaso. Aloitteen uutuus määritellään aina omalla tasollaan, eli aloite on uusi, jos se ei ole tunnettu tai käytössä sillä tasolla mille sitä esitetään.

Aloite käsitellään yleensä ensimmäiseksi sillä hankkeella missä se on tehty. Hankkeella voidaan aloitteelle tai ehdotukselle maksaa pikapalkkio, sekä tämän lisäksi aloite voidaan palkita piiri- ja laitostasolla, riippuen siitä kuinka laajasti aloite on käytönotettavissa.

Idea-aloitteet ja hankkeen päällikön tekemät aloitteet lähetetään käsiteltäväksi piiritasolle. Myös aloitteentekijä voi halutesaan lähettää aloitteensa suoraan piirin käsittelyyn.

Hankkeella tässä ohjeessa tarkoitetaan sellaisia toiminnan perusyksiköitä, joilla on esim. oma hankenumero. Tällaisia ovat mm. tiemestaripiirit, rakennushankkeet, suunnitteluhankkeet,

piireissä toimialat, hallinnolliset tulosyksiköt tai palveluyksiköt. Tieshallituksessa hankkeita ovat osastot, vastuualueet, palveluyksiköt ja muut erilliset yksiköt.

Piiritaso-nimitystä käytetään tässä ohjeessa myös tieshallitustasosta ohjeen yksinkertaistamiseksi.

5.1 Hanketaso

Hankkeella tehdystä aloitteesta voidaan maksaa **pikapalkkio** heti hankkeella. Pikapalkkion maksamisen perusteena on, että aloitteesta saadaan heti hyötyä tai muuta mitattavissa olevaa etua ko. hankkeelle. Aloitteen on siis oltava uusi kyseisellä hankkeella, mutta se voi olla tunnettu muualla piirin alueella tai hankkeella. Kuitenkin, kun aloite on palkittu jollakin hankkeella, ei enää samaa ideaa voida palkita välittömästi uudelleen toisella hankkeella.

Aloitteen tuottaman hyödyn sekä palkkion suuruuden arvioi hankkeen päällikkö. Palkkio ei saa olla mikään hyvänmiehenliisä. Pikapalkkio on enintään 1000 markkaa. Hanketasolla ei makseta pelkästä ideasta, ellei se johda välittömästi toteutukseen paikanpäällä.

Jos aloitteen hankkeelle tuottama hyöty on tavallista suurempi tai aloitteella on laajempaa käyttöä, aloite lähetetään käsiteltäväksi seuraavalle tasolle, jossa aloite voidaan palkita suuremmalla palkkiolla.

Aloitteentekijä ja hankkeen päällikkö sopivat aloitteen lähettämistä käsittelyyn ylemmälle tasolle. Lähtökohtana on, että aloite lähetettäisiin aina hankkeelta eteenpäin. Sellaisessa tapauksessa, että aloite on hyödynnettävissä ainoastaan ko. hankkeella ei lähettäminen ole tarpeellista. Aloitteen lähtiessä hankkeelta eteenpäin on mukana oltava hankkeen päällikön kannanotto aloitteesta.

Hankkeella palkituista sekä eteenpäin lähetetyistä aloitteista on aina tiedotettava aloiteyhdyshenkilölle tai muulle henkilölle tieshallituksessa ja tiepiireissä sovitulla tavalla.

5.2 Piiritaso

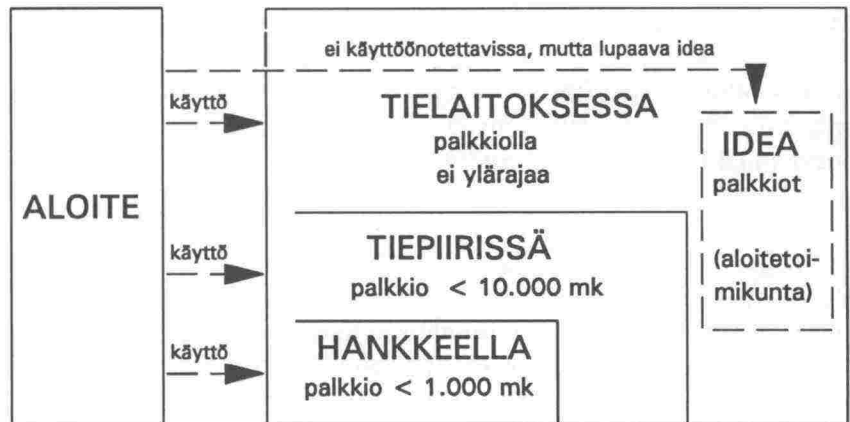
Piiritasolla käsitellään sinne suoraan toimitetut, sekä hankkeilta lähetetyt aloitteet. Aloite voidaan palkita piiritasolla, jos se on laajemmin käyttöönotettavissa piirin alueella. Aloite katsotaan uudeksi vaikka se olisi käytössä jossakin toisessa tiepiirissä, mutta ei aloitteentekopiirissä.

Piiritason yläraja on 10.000 markkaa, joka maksetaan mahdollisen hankkeella maksetun palkkion lisäksi.

Seuranta ja tilastointia varten tiepiirit lähettävät luettelot palkituista aloitteista aloitetoimikunnalle.

5.3 Laitostaso

Aloite käsitellään laitostasolla, jos se koskee koko laitosta tai on käyttöönotettavissa laajemmin kuin yhdessä piirissä. Aloite on palkittavissa, jos se on laitoksessa tuntematon, vaikka se olisi tunnettu laitoksen ulkopuolella. Aloitepalkkiolla ei laitostasolla ole ohjeellista ylärajaa. Palkkion suuruus on n. 10 % aloitteella saavutetusta yhden vuoden säästöstä, jos se on luotettavasti määriteltävissä. Palkkio maksetaan mahdollisten hankkeella ja piirissä maksettujen palkkioiden lisäksi. Laitostasolla palkitaan sellaiset ideat, joita kehitellään tai kannattaisi kehittää eteenpäin. Aloitetoimikunta voi lisäksi myöntää tunnustuspalkkion aloitteellisuudesta tai aktiivisesta aloitteiden tekemisestä.



Kuva 1: Palkkion määräytyminen aloitteen käyttöönoton mukaan

6 ALOITTEEN UUELLEEN PALKITSEMINEN

Jos myöhemmin todetaan, että aloitteen tuottama hyöty on ollut aikaisemmin arvioitua suurempi, voidaan aloite käsitellä ja palkita uudelleen.

Hanketasolla ei aloitetta kuitenkaan voida palkita uudelleen, sillä pikapalkkio on kertaluontoinen. Jos aloitteesta, joka on saanut vain pikapalkkion on ollut aikaisemmin arvioitua enemmän hyötyä, lähetetään se piirin käsittelyyn.

Piiri- ja laitostasolla tällainen aloite voidaan palkita uudelleen sen tuottaman hyödyn perusteella. Ehdotuksen aloitteen uudelleen käsittelemiseksi voi tehdä aloitteentekijä, esimies, aloiteyhdyshenkilö, aloitetoimikunta tai muu asianosainen henkilö.

7 VIRKATYÖ

Laitoksessa on henkilöitä, jotka tekevät virkатыönään kehittämistyötä. Aloitteen palkittavuutta harkittaessa, on tämä asia otettava huomioon palkkion suuruudessa. Lähtökohtana voidaan pitää seuraavia periaatteita.

- Jos aloite tehdään vieraalta toiminta-alueelta, aloite on selvästi palkittavissa.
- Jos kehittämistehtävissä oleva henkilö tekee aloitteen omalta toiminta-alueeltaan tulee harkita missä määrin aloite liittyy henkilön työtehtäviin.
- Jos aloitteentekijälle on annettu tehtäväksi kehittää ko. aihetta, on aloite palkittavissa vain jos tulos on merkittävämpi kuin mitä kohtuudella häneltä olisi voitu vaatia.

8 ALOITTEENTEKIJÄT

Aloitteen voi tehdä jokainen tielaitoksen palveluksessa oleva, sekä eläkkeellä oleva henkilö. Aloitteen voi tehdä joko yksin tai ryhmässä.

Aloitteentekijäksi katsotaan se henkilö, joka ehtii ensiksi tehdä aloitteen.

9 ALOITETOIMINNAN ORGANISOINTI

Laitoksen aloitetoiminta organisoidaan kolmelle eri tasolle. Ensimmäinen taso on hanke sitten piiri ja viimeiseksi laitostaso.



Kuva 2: Aloitteiden käsittelyportaati

9.1 Organisointi hanketasolla

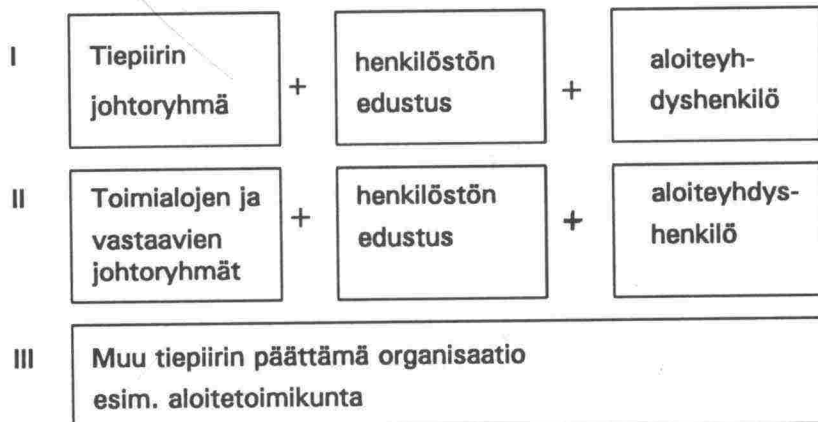
Hanketasolla ei ole mitään erillistä aloiteorganisaatiota, vaan aloitteet käsittelee hankkeen päällikkö. Aloite tulisi käsitellä yhdessä aloitteentekijän kanssa samassa yhteydessä, kun aloitteentekijä esittää ideansa hankkeen päällikölle.

9.2 Organisointi piiri- ja tiehallitustasolla

Tiepiirit ja tiehallitus voivat itse päättää, miten heillä tehtävät aloitteet käsitellään ja millainen organisaatio heille parhaiten soveltuu. Lähtökohtana on, että aloitteiden käsittely pitää olla jotenkin organisoitu, ja menettelytapa on käsitelty piirin yhteistyötoimikunnassa ennen sen toteuttamista.

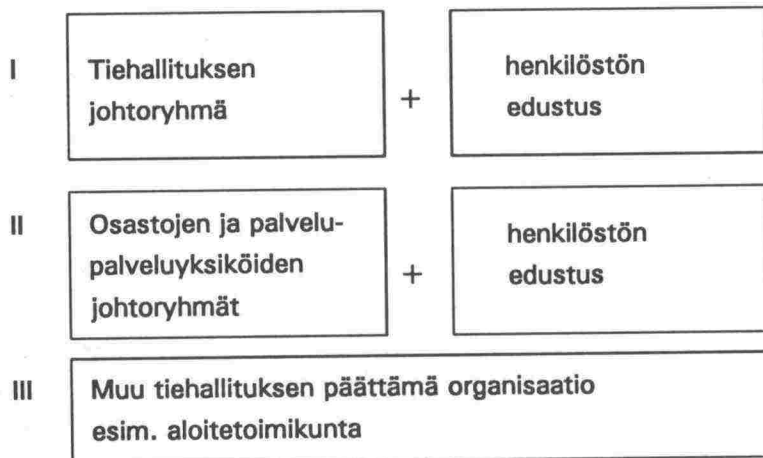
Tiepiireissä

aloitteita voisivat käsitellä esim.



Tiehallituksessa

aloitteita voisivat käsitellä esim.



Kuva 3: Ehdotuksia aloitteiden käsittelyryhmistä

9.3 Organisointi laitostasolla

Laitostasoisien aloiteorganisaation muodostaa laitoksen aloite-toimikunta, joka käsittelee koko laitosta koskevat aloitteet. Aloitetoimikunnan kokoonpano on tarkemmin määritelty aloite-toiminnan säännöissä.

10 VALITUKSET

Mahdolliset valitukset viedään ensisijaisesti käsiteltäväksi aloiteorganisaation seuraavaan portaaseen. Tarvittaessa vali-tuseliminä toimivat myös saman tai ylemmän tason YTT:t.

11 ALOITEYHDYSHENKILÖ

Tiepiireissä on oltava henkilö, jonka tehtävänä olisi koota piirissä tehdyt aloitteet sekä koordinoida piirin aloitetoimintaa. Hänen tehtävänään olisi myös opastaa hankkeita ja aloitteen-tekijöitä aloitetoimintaan sekä aloitteiden tekemiseen liittyvis-sä kysymyksissä. Henkilö toimisi yhdyshenkilönä laitoksen aloitetoimikunnan ja muiden tiepiirien aloiteyhdyshenkilöiden välillä. Aloiteyhdyshenkilön tehtävänä voi olla myös aloitteiden käyttöönoton markkinointi kentälle.

12 ALOITELAUSUNNOT

Hanke- ja piiritasolla ei kirjallisia lausuntoja tarvitse pyytää. Kun aloite lähetetään laitoksen aloitetoimikunnalle käsiteltäväk-si, mukana on oltava piirin lausunto sekä tiedot toimenpiteistä, joita aloitteelle on tehty tai tehdään. Laitoksen aloitetoimikunta pyytää lausunnot aloitteista asiantuntijoilta ja muutamasta tiepiiristä sekä tarvittaessa myös laitoksen ulkopuolisilta asian-tuntijoilta.

13 IDEOIDEN JATKOKEHITTELY

Aloitteiden käyttöönotto ja ideoiden jatkokehittäminen tehdään työryhmissä tai projektimaisesti silloin, kun idea vaatii runsaasti kehittelyä. Aloitteentekijät on otettava mukaan tällaisiin työryhmiin sekä projekteihin, myös laitostasolla.

14 ALOITTEIDEN MARKKINOINTI

Tehdyt aloitteet tuottavat hyötyä laitokselle vasta sen jälkeen kun ne on otettu käyttöön. Sen vuoksi aloitteiden käyttöönottoa on markkinoitava aktiivisesti. Yleisohjeena on, että tiepiirissä ja hankkeella palkittujen aloitteiden markkinoinnista huolehtii kyseinen tiepiiri. Laitostasolla palkittujen aloitteiden markkinointi on aloitteentekopiirin sekä tiehallituksen asianosaisen yksikön vastuulla.

15 UUDISTUKSEN AIKATAULU

Uudet aloitesäännöt ja aloitetoimintaohje tulevat voimaan 1.5.1992. Sääntöjen ja tämän ohjeen pohjalta tiepiirit ja tiehallitus päättävät omasta aloiteorganisaatiostaan.

